เรื่อง กระทงสายเมืองตากโบราณ

รายละเอียด

หากเอยถึงกระทงสายจังหวัดตากย่อมเป็นที่ปรากฏถึงความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่หากย้อนมองกลับไปประเพณีลอยประทงสายที่รู้จักกันนั้น เกิดขึ้นมาอยู่คู่ชาวจังหวัดตากมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่ตั้งริมแม่น้ำปิง เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสได้พูดคุยกับผู้สูงอายุหลายท่าน ที่มีอายุราว 70 -90 ปี ท่านเล่าว่าประเพณีลอยกระทงสายคือ การแสดงความกตัญญูที่มีต่อธรรมชาติ นั้นก็คือแม่ปิง การแสดงออกทางความรัก ที่ส่งผ่านการทำพิธีที่เรียกว่า "การลอยผ้าป่าน้ำ"

การลอยผ้าป่าน้ำ คือ การทำกระทงขนาดใหญ่ประดับตบแต่งให้สวยงาม บางชุมชนอาจสลักกระทงเป็นลายไทย(แทงหยวก) ภายในบรรจุด้วยเครื่องผ้าป่า แล้วจึงแห่ไปริมน้ำปิง หลังจากนั้นจึงนิมนต์พระสงฆ์มารับองค์ผ้าป่าน้ำ แล้วชาวบ้านโดยเฉพาะเด็ก ๆ จึงนำกระทงไปลอยกลางแม่น้ำปิง ในส่วนของตัวกระทงสายก็มิได้จำกัดเฉพาะกะลามะพร้าวเท่านั้น ชาวบ้านกับนิยมนำกาบกล้วยมาตัดให้ได้ขนาด บรรจุด้วยขี้ไต้แล้วจึงพากันลงเรือชะล่า ล่องไปกลางลำน้ำปิงในบริเวณที่มีร่องน้ำไหลลึกและเป็นสาย หลังจากนั้นจึงพากันลอยกระทที่เตรียมมาตามจำนวนและกำลังความสามารถ กระทงเมื่อลอยไปกลางลำน้ำปิง จะไหลเป็นสายเรียงต่อกันสวยงาม ส่งผลให้เรียกประเพณีว่า ลอยกระทงสายสืบมา

The Office of Academic Resources and Information Technology

ในส่วนบ้านต่าง ๆ ก็จะตามประทีป บริเวณหน้าบ้านของตนเองเพื่อบูชาพระจันทร์ นอกจากนั้นในชุมชนที่เป็นชาวไทยเหนือก็จะนำเส้นด้ายสายญิจน์มาวัดความยาวจากขนาดศีรษะและลำตัวนำไปชุบน้ำมันมะพร้าวหลังจากนั้นจึงนำไปทำพิธีส่งเคราะห์ด้วยการนำไปเผาที่วัดในชุมชน เช่น วัดพร้าว วัดโบสถ์มณีศรีบุญเรือง

ต่อมาเมื่อประเพณีลอยกระทงสายเป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น มีการถูกกำหนดมาตรฐานด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย มีการผูกเรื่องราวให้กระทงกะลามะพร้าวเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยนำไปโยงกับวัฒนธรรมการแปรรูปมะพร้าวให้เป็นไส้เมียงเมืองตาก พร้อมทั้งกำหนดให้ให้ภายในกระทงสายต้องมีด้ายที่ฟั่นเป็นรูปตีนกาโดยให้ความหมายทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องพระเจ้าห้าพระองค์

ในปัจจุบันประเพณีลอยกระทงสายในการรับรู้ คือการลอยกะลามะพร้าวหนึ่งพันดวง เป็นงานเทศกาลที่ยิ่งใหญ่และผู้คนจากทั่วทิศอยากไปชม ข้าพเจ้ายังดีใจที่เคยเห็นบรรยากาศลอยกระสายแบบคลาสสิคที่คนในรุ่นคุณตาคุณยายมาร่วมกันร้องเพลงเชียร์กระทงสาย ยังได้ยินเพลงรำวงแบบพื้นบ้านจากชาวบ้านจริง ๆ ริมตลิ่งยังประดับด้วยตะเกียงน้ำมัน เมื่อใกล้เทศกาลนี้ภาพบรรยากาศสุดคลาสสิคนั้นก็หวนคืนมาอีกครั้ง เพราะเทศกาลลอยกระสายในวันนี้ถูกเกณฑ์เป็นตัวตั้งไปแล้วเสียหมด

(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อาจารย์วิไลวรรณ อินทร์อยู่ , อาจารย์เยาวเรศ บัวทอง ,รัชนิดา น้ำใจดี)

คำสำคัญ : กระทงสาย

ที่มา : https://www.facebook.com/laoruengmuengtak/

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-01-25

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2010&code_db=610004&code_type=TK001

The Office Of Academic Resource Information And Technology